

Uusiutuvat kylät – toimenpiteet

- kylien toimintaedellytysten kehittämiseen
- paikallisten (kylien omien) erityispiirteiden esiin tuomiseen ja hyödyntämiseen
- uusien asukkaiden löytämiseen
- uusien toimijoiden osallistamiseen kylätoimintaan

- Talkoolaisia tarvitaan jatkossakin. Jos ihmisiä ei saada mukaan talkoilemaan, se rajoittaa tekemistä. Talkootyöstä vaaditaan vastikkeellisuutta ja usein kysytäänkin, paljonko tästä maksetaan?
 - Koululaisten vanhemmat vastaavat oppilaiden luokkaretkien rahoittamisesta, voisiko heitä pyytää talkoisiin, josta he saisivat korvausta?
 - On yhdistystoimijoita (esim. Ristijärvellä Pyhännän kyläyhdistys, joka pitää toimintaa yllä Saukkovaaran laskettelukeskuksessa), jotka korvausta vastaan ottaisivat talkoolaisia ilomielin vastaan. Tästä voisi viestiä laajemminkin yli kuntarajojen muille yhdistystoimijoille, vanhempainyhdistyksille tms., jotka talkootyöllä keräävät varoja toimintaansa.
- Kylätalo on tärkeä infra, joka pitäisi säilyttää ja pitää kunnossa
 - Esimerkkinä mm. Pyn-talo Ristijärvellä, joka kunnostettiin kyläläisten käyttöön talkootyöllä
- Digiosaamista tarvitaan erityisesti vanhusten piirissä
 - voisiko nuoret vaikkapa kotikäynneillä käydä auttamassa, kun heillä on digiosaamista, voisiko tähän saada jostakin tähän rahoitusta? nuorten bisnestä? uusi toimintamalli? kokeiluja?)
 - Elävä Kainuu Leaderin Rojekti-rahoituksella ei voi rahoittaa palkkakustannuksia, mutta vuokria, materiaaleja kylläkin
 - nuorilla on helppo kokeilla esim. 4H-yritystoimintamallia ja tässä mallissa voi hyödyntää myös Rojekti-rahoitusta.
- Viestintä on tärkeää
 - Ristijärvellä kunnan sivuille tehdään jokaisesta kylästä esittely, niistä asioista mitä halutaan nostaa. Kuvaajaverkosto osallistuu talkootyöhön kuvaamalla mm. dronella kylämaisemaa. Nuoret tarvitsevat rahaa, pientä palkkiota olisi hyvä saada tehdystä talkootyöstä.
 - Kunnan sivulla on esittelyjä joistakin matkailukohteista kylillä, mutta
 - tarvitaan yhteenvetoja kylistä, mitä kylät pystyvät tarjoamaan
 - esim. museoidut sillat, myllyt, luontokohteet ym. paikalliset käyntikohteet, kylätalojen vuokraaminen
 - myös tietoa oltava esillä nuorten 4H-yrityksistä ym. palveluista
 - Selkosylä-Hossa alueella kunnostettiin myllyjä, nyt väkimäärä on romahtanut, perinnetilan omistajat vanhentuneet, ei ole tekijöitä, ei ole nuoria, ei ole ihmisiä
 - liikennettä on, kun Hossaan menee matkailijoita
 - pitäisi olla nuoria, jotka esittelisivät kylän kohteita
 - kylätalo on huonossa kunnossa
 - autiotaloja on, mutta niistä ei haluta luopua, mitä voisi tehdä?
 - alueilla voi olla mahdollisuuksia, joilla saadaan houkuteltua uusia mukaan
 - Kainuun Nuotalla on verkkosivusto kylistä, voisiko sitä hyödyntää enemmän?
 - Pesiöllä tuodaan toiminta esiin somen kautta, jossa kaikki voivat keskustella vuorovaikutteisesti kylän asioista. Yhdistyksessä on 10 aktiivijäsentä, mutta uusia toimijoita tarvittaisiin, eikä nuoria kiinnosta vapaaehtoistyö
 - Suomussalmen kylistä ollaan kirjoittamassa kyläesittelyjä kunnan nettisivuille Kyläluotsi-hankkeen puitteissa tänä syksynä. Annille voi laittaa vinkkejä oman kylän erityispiirteistä, käyntikohteista ym., joista ei ehkä kunnassa tai muualla tiedetä. Kyläesittelyihin liittyen tulossa myös pienimuotoinen kysely lähiaikoina Suomussalmen kyläyhdistyksille. Lisätietoa hankkeesta <https://www.suomussalmi.fi/fi/kylaluotsi/>
- Miten yhteisomistajuutta voisi kylillä hyödyntää enemmän?

Innovatiiviset kylät – toimenpiteet

- uusien toimintatapojen kehittämiseksi palvelutuotantoon
- yhteiskunnallisen ja yhteisöyrittäjyyden edistämiseksi
- paikallisiksi innovaatioiksi globaaleihin(kin) ilmiöihin

- Osuustoiminnalliset yritykset ovat tukielpoisia
 - mikä on kunnan rooli jatkossa, mikä on yhdistysten rooli jne.? uusia ratkaisuja tarvitaan
 - voisiko esim. kansallispuistoissa tarjota kyläläisten yhteisöyrittäjyyden avulla erilaisia palveluja?
 - Näitä tarvitaan
 - majoituspalveluja, ruokapalveluja, vessoja, kulkureittejä (saavutettavuus huomioitu), uimarantoja kioskeja
 - kv-matkailu avautuu, viitostien varressa voisi olla enemmänkin tarjolla huoneistoja lyhytaikaiseen majoitukseen
 - kyläyhdistysten jäsenten yhdessä tekemistä, osuuskunta?
 - Kylien, historian ja palvelujen tarinallistamista
 - videoesittely leveällä murteella höystettynä
 - hyvät persoonat esille
 - Kyläkaupat pitäisi saada pidettyä kylissä
 - kyläkaupoilla on monta roolia
 - kyläkaupoista saa tarpeellista tavaraa, jos ei ole, niin tilataan
 - Teams tarjoaa mahdollisuuksia, niin kuin tämäkin tilaisuus. Osallistujia ja aktiivisuutta tarvitaan
 - On huomioitava myös mökkiläiset, jotka asuvat osan aikaa kylillä. Heille olisi kiva järjestää opastettuja marjaretkiä, sieniretkiä, metsästysretkiä jne.
 - upeaa luontoamme pitäisi hyödyntää enemmän
 - Pyhännän kyläyhdistys on tekemässä Leader-hankkeella Lahtasen ympärysreitin pitkospuiden korjaamisen ja yhdistys vastaa reitin ylläpidosta jatkossa
 - Kylän monipalvelukeskus / kotona käytettävät palvelut?
 - Kuhmossa on ollut monipalvelukeskus, joka ei menestynyt, kylätalkkari toimintaakin organisoitiin, pitäisi selvittää miksi ei lähtenyt liikkeelle, voisiko toimia kuitenkin jossakin muualla?
 - Innovatiivinen toiminta on tärkeää
 - tarvitaan perehtymistä alan kirjallisuusaineistoon esimerkiksi opinnäytetöihin ym. asiantuntijajulkaisuihin
 - tarvitaan asiantuntijakeskusteluja, jolloin voi oppia muilta vertaisverkoston jäseniltä ja hyödynnetään kysymys -ja vastaus periaatteita
 - tarvitaan pilotointia sekä pienessä mittakaavassa kokeiluja
 - opitaan pienestä asiasta ensin ja se antaa rohkeutta isoimpiin tekoihin
 - tarvitaan asennemuutosta kylätoimintaan
 - tarvitaan pienhankintahankkeita jatkossakin, Potkua Pienhankinnoilla -teemahanketyyliin
 - apua hankkeiden hallinnointiin tarvitaan, koska nyt hakeminen on haastavaa, pitäisi saada helpommaksi koko prosessia
 - Vertaiskanava kylätoimijoille? Se voisi olla vapaamuotoinen, johon pitäisi löytää avainhenkilöitä. Tarpeena myös oman kyläalueen osaamiskartoitus henkilöittäin.
 - Etätöitä on tehty ja meillä on nyt taitoja. Pystyttäisiinkö tätä hyödyntämään, että saataisiin tähän pohjautuvaa innovatiivisuutta?
-

Osallistuvat kylät – toimenpiteet

- osallisuuden lisäämiseksi
- kumppanuuksien kehittämiseksi

- kuntien kanssa tehdään yhteistyötä
 - viestinnässä
 - kyläyhdistykset ovat loisto-organisaatioita, esimerkiksi Ristijärvellä kylin puheenjohtajiin saadaan yhteys, sillä heidän yhteystietonsa ovat esillä kunnan nettisivuilla
- päätöksenteossa sivukylät jäävät huono-osaisiksi niin paikallis- kuin valtiontasolla
 - kylillä halutaan asua, kyliin halutaan muuttaa, mutta asuminen vaatii mm. tiestön kunnossapitoa kunnossa ympärivuoden sekä nettiyhteyden
 - kunnissa on erilaisia teitä (ELY - kunnat – yksityiset tiet), kunnan mahdollisuudet ovat rajalliset ongelmien ratkaisemisessa, mutta kunnista voidaan viedä viestiä oikeille tahoille esille tulleista ongelmista
 - kylälaisten kuuleminen pitäisi toteuttaa etukäteen ennen päätösten tekemistä (esim. tiestö, jätehuolto, auraukset), jolloin uudet toiminta-ajatukset saataisiin selville
 - kylillä ollaan eri asemassa tiettyjen palvelujen osalta
- kuntarajat yli menevää yhteistyötä tarvitaan
 - hyvien käytäntöjen jakamista
 - verkostoitumista
 - kunnassa on pienet resurssit ja kunnat käyttävät ostopalveluja
 - kyläyhdistykset ovat kumppaneita, joilta pyydetään apua ja ostetaan palveluja

Elävät kyläympäristöt – toimenpiteet

- ilmasto- ja ympäristövastuullisuuden edistämiseksi
- paikallisympäristöjen kestävään hyödyntämiseen voimavarana ja hyvinvoinnin lähteenä

- energiavalinnat kylätalojen ylläpidossa
- Kainuu on
 - vesivoiman tuottaja, mutta se on muuttanut meidän ympäristöämme, kosket on valjastettu, vedet ovat säännöstelltyjä
 - näiden paikkojen entisöintiä esim. kalojen kuluväylät, kalastusmahdollisuudet,
 - talousmetsäaluetta, jossa avohakkuut vaikuttaneet ympäristöön
 - siirrytään erilaisiin metsänhoitomenetelmiin
 - tuulivoiman tuottaja
 - tuulivoimaan suhtautumiseen on tehtävä asennetyötä
 - suorikas
 - soiden entisöinti

- kylämaisemien hoito
 - maatalousyrittäjillä on haastava tilanne, heillä olisi intoa mutta ei jaksamista
 - maanviljelijä suuresta rakkaudesta piti yllä entisajan hakamaisemaa, mutta nyt ikä painaa
 - on paljon kohteita, jotka jäävät rahoituksen ulkopuolelle
 - katoavia maisemia, kuten monimuotoisia niittyjä, joissa on paljon erilaisia hyönteisiä ja lintuja
 - Ristijärvellä on kuunneltu tarkalla korvalla kyläläisiä ja esimerkiksi reserviupseerit ovat raivanneet kylämaisemia talkoilla
 - voitaisiinko tehdä vierailuja kylille, jossa tehdään samalla pieniä maisematekoja?
 - kiinnostaa erityisesti nuoria
 - tarvitaan muitakin kuin maanviljelijöitä maisematekoihin
 - viikon elämysmatka nuorille alkeellisissa olosuhteissa, jossa tehdään konkreettisia asioita
 - jos jollakin kylällä on lähde, kannattaisi se kunnostaa ja rakentaa matkailukohteeksi
 - tuohilipolla voisi juoda lähteestä
 - portaat ja reitti lähteelle tehtävä kuntoon
 - Jokikylällä on järjestetty muutamia kertoja metalliromunkeräys, tänä kesänä viimeksi. Aika mukava summa saatiin kyläyhdistyksen kassaan ja toivottavasti omia kaatopaikkoja ei tule enää lisää.

Keskusteltiin esille tulleen vertaiskanavan käyttöönotosta kylätoimijoille ja ideaa pidettiin hyvänä. Päätettiin selvittää asiaa tarkemmin, onko jo tällaista kanavaa olemassa, kuka voisi toimia ylläpitäjänä, mikä olisi kanavan alusta jne. Asiaan palataan, jos hyvä toimintatapa löytyy.

Tilaisuuden lopuksi kaikki osallistujat saivat äänestää, mille temalle olisi tärkeä suunnata rahoitusta. Jokaisella osallistujalla oli kaksi ääntä käytettävissä. Raharäpylä-äänestyksen tulos:

Osallistuvat kylät – toimenpiteet <ul style="list-style-type: none"> • osallisuuden lisäämiseksi • kumppanuuksien kehittämiseksi 	12 ääntä
Elävät kyläympäristöt – toimenpiteet <ul style="list-style-type: none"> • ilmasto- ja ympäristövastuullisuuden edistämiseksi • paikallisympäristöjen kestävään hyödyntämiseen voimavarana ja hyvinvoinnin lähteenä 	9 ääntä
Uusiutuvat kylät – toimenpiteet <ul style="list-style-type: none"> • kylien toimintaedellytysten kehittämiseen • paikallisten (kylien omien) erityispiirteiden esiin tuomiseen ja hyödyntämiseen • uusien asukkaiden löytämiseen • uusien toimijoiden osallistamiseen kylätoimintaan 	7 ääntä
Innovatiiviset kylät – toimenpiteet <ul style="list-style-type: none"> • uusien toimintatapojen kehittämiseksi palvelutuotantoon • yhteiskunnallisen ja yhteisöyrittäjyyden edistämiseksi • paikallisiksi innovaatioiksi globaaleihin(kin) ilmiöihin 	4 ääntä

Lopuksi linkki lisäideointia varten kaikille kylätoimijoille, linkkiä saa jakaa.

Älykäs kylä -työpaja Maaseutuparlamentissa: <https://www.youtube.com/watch?v=XjckEJ62uhg>

Muistion vakuudeksi
Eeva-Liisa Kemppainen
hankeneuvoja